

GRÖN FLAGG

BLI KEMIKALIESMART

- EN HÅLLBARHETSRESA FÖR ATT SKAPA EN KEMIKALIE OCH GIFTFRI MILJÖ

2024

INNEHÅLL

1. INTRO

2. LÄROPLANSKOPPLING

3. HÅLLBAR UTVECKLING

4. GLOBALA MÅLEN

5. KARTLÄGGNING

6. UTVECKLINGSOMRÅDEN OCH AKTIVITETER

HEJ!

Välkommen till Bli kemikaliesmart, en Grön Flagg-resa där vi tillsammans kan skapa en säker och hälsosam miljö för våra barn. Att arbeta med att minska kemikalier i vår vardag är inte bara viktigt för barnens hälsa, det är ett roligt och inspirerande sätt att engagera både personal och föräldrar i hållbarhetsfrågor.

Kemikalier finns lite överallt och de kan vara både bra och dåliga. Många kemikalier har vi människor stor nytta av, men vissa kan vara skadliga för människor och miljö. Det finns kemikalier som kan skada genom att till exempel ge allergi och en del misstänks kunna påverka hormonsystemet eller nervsystemet. Du som arbetar på förskolan har en viktig roll för att minska mängden skadliga ämnen som barnen kommer i kontakt med. Dessutom bidrar förskolan till en bättre värld genom att minska sin påverkan på naturen och främja hållbara livsstilar.

Den här resan, med uppdaterat material 2024, bygger på materialet *Kemikaliesmart förskola* som Grön Flagg tagit fram tillsammans med Kemikalieinspektionen.

Lycka till!

BÖRLAR VI EN HÅLLBAR FRAMTID

LÄROPLANSKOPPLING

MÅL FRÅN LPFÖ 18

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället,
- nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära,
- förmåga att lyssna på och reflektera över andras uppfattningar samt att reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar,
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften,
- förståelse för samband i naturen och för naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra,
- förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling,
- förmåga att utforska, beskriva med olika uttrycksformer, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap och teknik,
- förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap,
- intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation.

HÅLLBAR UTVECKLING

EKOLOGISKA DIMENSIONEN

Genom att minska eller rensa bort användningen av skadliga kemikalier, minskar vi utsläppen av farliga ämnen i naturen. Detta bidrar till att skydda ekosystem och bevara biologisk mångfald. När vi använder miljövänliga rengöringsmedel och produkter, minskar vi föroreningar som kan komma från avloppsvatten och luft. Detta leder till renare vatten och luft, vilket är bra för både människor och djurliv. Genom att välja leksaker och möbler av förnybara material som trä, bomull och ull, minskar vi vårt beroende av icke-förnybara resurser som plast och olja. Detta hjälper till att bevara naturresurserna för framtida generationer.

Miljövänliga produkter och metoder kan ofta vara mer energieffektiva. Till exempel, genom att välja rengöringsmetoder som kräver mindre varmt vatten eller elektricitet, kan vi minska förskolans energiförbrukning. Genom att välja produkter som är hållbara och har mindre förpackning, minskar vi mängden avfall som förskolan producerar.

SOCIALA DIMENSIONEN

När vi minskar användningen av skadliga kemikalier skyddar vi barnens och personalens hälsa. Det kan leda till färre sjukdomar och allergier, vilket gör att alla mår bättre och trivs bättre i förskolan. Genom att lära både barn och vuxna om farorna med kemikalier och hur man kan undvika dem, sprider vi kunskap och medvetenhet. Detta gör att fler människor kan göra hälsosamma val i sina egna liv, även utanför förskolan. Genom att investera i en kemikaliefri miljö nu, kan vi förhindra framtida hälsoproblem och skapa en hållbar och hälsosam framtid för våra barn.

HÅLLBAR UTVECKLING FORTS.

EKONOMISKA DIMENSIONEN

Genom att minska skadliga kemikalier kan barn och personal bli friskare och vara mindre sjuka. Detta leder till färre sjukdagar, vilket sparar pengar både för föräldrar och förskolan. Genom att köpa miljömärkta produkter stödjer vi företag och leverantörer som arbetar hållbart och etiskt. Detta bidrar till en mer hållbar ekonomi och minskar den totala miljöpåverkan.

GLOBALA MÅLEN

3 GOD HÄLSA OCH
VÄLBEFINNANDE

Genom att minska användningen av skadliga kemikalier i förskolan skapar vi en hälsosammare miljö för barn och personal, vilket bidrar till bättre hälsa och välbefinnande för alla.

4 GOD UTBILDNING
FÖR ALLA

Delmål 4.7 - Att arbeta för att bli en kemikaliesmart förskola bidrar till delmål 4.7 genom att lära barn och personal om hållbara livsstilar och de negativa effekterna av skadliga kemikalier. Det främjar hälsa och välbefinnande, utvecklar ansvarskänsla och globalt medborgarskap, och integrerar hållbarhetsprinciper i vardagen. Genom praktiska aktiviteter och samarbete med föräldrar och samhälle, sprids kunskap och engagemang för hållbar utveckling, vilket hjälper att skapa en generation som inte bara förstår utmaningarna utan också har verktygen att lösa dem.

6 RENT VATTEN OCH
SANITET FÖR ALLA

När vi använder miljövänliga rengöringsmedel och hygienprodukter, minskar vi föroreningar i vattnet. Detta bidrar till att bevara rent vatten och god sanitet för alla.

GLOBALA MÅLEN FORTS.

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

Genom att välja miljövänliga och hållbara produkter stödjer vi ansvarsfull konsumtion och produktion. Detta hjälper till att minska vårt ekologiska fotavtryck och bidrar till en mer hållbar framtid.

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGARNA

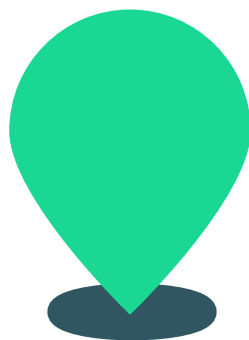
Att använda hållbara och miljövänliga produkter kan bidra till att minska koldioxidutsläppen och andra växthusgaser. Detta hjälper till att bekämpa klimatförändringarna och skydda vår planet.

15 EKOSYSTEM OCH
BIOLOGISK MÅNGFALD

Genom att minska kemikalieanvändningen skyddar vi våra ekosystem och bevarar biologisk mångfald. Detta är viktigt för att upprätthålla naturens balans och hälsa.

KARTLÄGGNING

PSSST..

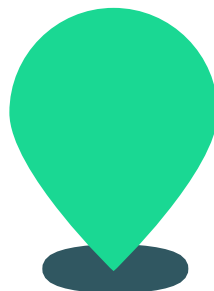
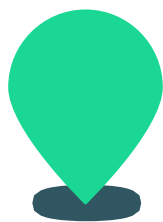
Använd kartläggningen för att komma fram till vad som fungerar bra respektive mindre bra i verksamheten. Det som fungerar mindre bra kan verka som underlag när ni planerar upp er kommande resa med fokus på kemikalier.

Vet du vad för material och medel som används på förskolan? Vad passar bäst in i er verksamhet (du får fylla i flera):

- Används miljövänliga städmedel/produkter på förskolan?
- Tänker förskolan på kemikalieaspekten vid val av leksaker och friditsartiklar?
- Innehåller artiklarna PCV eller Ftalater?
- Tänker förskolan på kemikalieaspekten vid val och användning av pysselmaterial?
- Används lim och färg som är anpassat för barn?
- Används förkläden utan PVC och Ftalater?
- Försöker förskolan använda naturliga/egengjorda material vid pyssel?
- Vädrar förskolan efter pyssel?
- Om ni skapar med återanvända material, tänker ni på kemikalieinnehållet i materialet?
- Finns det restriktioner för parfym på förskolan?
- Tvättar förskolan textilier och kuddar innan första användningen och sedan regelbundet?
- Återvinner förskolan så att material med kemiska substanser tas tillvara på rätt sätt och hålls borta från naturen?

JA NEJ VET EJ

☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

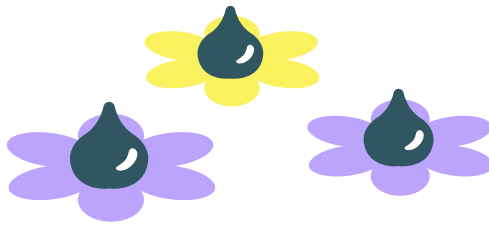
KARTLÄGGNING FORTS.

Hu ser det ut på förskolans gård? Vad passar bäst in i er verksamhet (du får fylla i flera):

	JA	NEJ	VET EJ
• Odlar ni på förskolan?	☐	☐	☐
• Finns det växter på gården som kan vara giftiga?	☐	☐	☐
• Finns det impregnerat virke på gården?	☐	☐	☐
• Finns det platser för barnen att vila och söka skydd från solen?	☐	☐	☐

Vad passar bäst in vid val av mat och material i köket? (du får fylla i flera):

• Köper förskolan in ekologisk mat fri från bekämpningsmedel?	☐	☐	☐
• Används köksmaterial som är menade att använda till livsmedel? Tips: Se gärna till att köksmaterial har märkningen "kniv och gaffel" eller orden "till livsmedel".	☐	☐	☐

UTVECKLINGSOMRÅDE 1

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

Kemikaliesmarta leksaker

VAD

Vi kommer att arbeta med att rensa ut och gå igenom gamla prylar som barnen leker med och byta ut dessa mot kemikaliesmarta och miljövänliga leksaker.

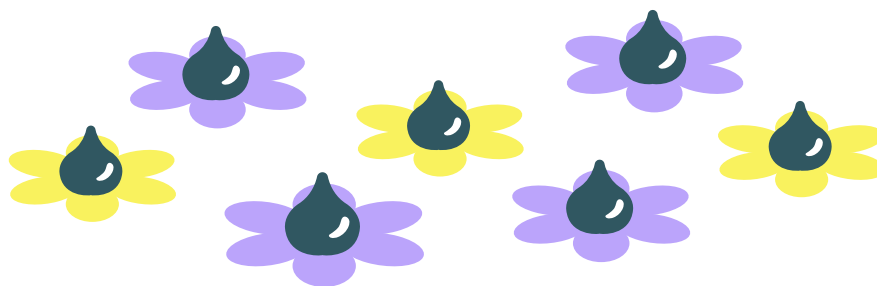
VARFÖR

Saker som inte är tänkta som leksaker kan innehålla miljö- och hälsofarliga ämnen. Barn är extra utsatta eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade. De befinner sig dessutom nära golvet (damm), smakar på mycket (inte bara mat) och andas och äter mer, i förhållande till sin kroppsvikt, än vad vuxna gör.

HUR

Vi kommer att tillsammans lära oss om vad som kan vara farligt för barnen och tillsammans rensa ut detta och lämna till återvinningen. Vi kommer att pyssla och göra egna leksaker och använda oss av mycket naturmaterial i vår undervisning. Vi involverar barnens vårdnadshavare genom att berätta om vårt arbete och vilka gåvor som vi gärna tar emot som inte innehåller farliga ämnen. Vi kommer även att kontakta lokalmedia för att sprida vårt arbete till närsamhället.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 FORTS.

INSPIRATION

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Vi kommer att involvera barnen genom att samtala om ämnet, låta de vara med och påverka upplägget och lyssna till deras tankar och idéer om hållbara leksaker. Vi kommer att använda oss av aktivitetskorten som tillhör materialet *Kemikaliesmart förskola*.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om hållbar utveckling och de globala målen och välj det som passar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

Kemikaliesmart gård

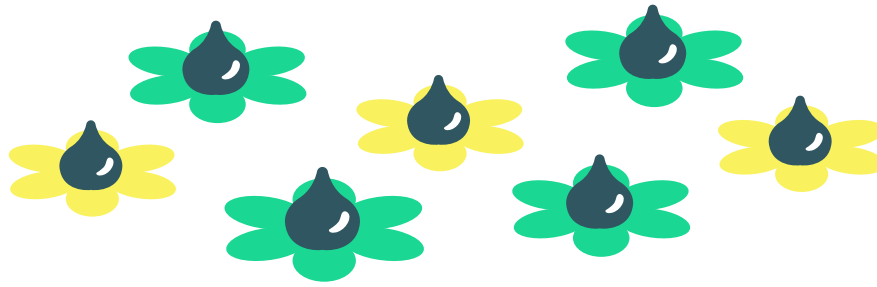
VAD

Vi kommer att se över vår gård och hur vi kan förbättra den ur en kemikaliesynpunkt och hur vi kan rusta upp den för att bli en kemikaliesmart gård.

VARFÖR

Barn spenderar mycket tid utomhus på förskolan och deras hälsa kan påverkas negativt av kemikalier i marken, växterna och lekutrustningen. Genom att skapa en kemikaliesmart gård minskar vi risken för exponering av skadliga ämnen för barn, vilket skyddar deras långsiktiga hälsa.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 FORTS.

INSPIRATION

HUR

Vi kommer att tillsammans med barnen göra en inventering av vad vi har för olika material på gården för att kunna kartlägga om de innehåller hälsoskadliga ämnen. Vi kommer även kolla på vilka växter som är lämpliga och hur vi kan vara med och bidra till den biologiska mångfalden. Barnen kommer att få göra studiebesök hos andra förskolor och lekplatser för att få inspiration. Vi kommer även att möjliggöra för barnen att visa på handlingskompetens genom att presentera olika sätt barnen kan vara med och påverka sin närmiljö, till exempel genom samarbete med vårt lokala bostadsbolag om gårdens utformning.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Vi kommer utgå från barnens intressen och lekar på gården för att utveckla den efter deras önskemål och behov. Vi kommer att använda oss av aktivitetskorten som tillhör materialet *Kemikaliesmart förskola*.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om hållbar utveckling och de globala målen och välj det som passar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

Kemikaliesmart kök och städ

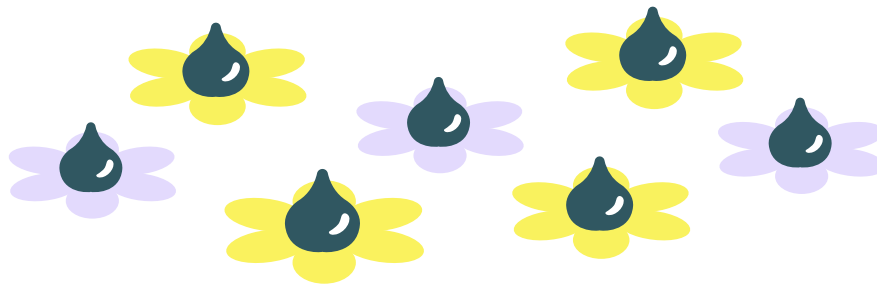
VAD

Vi kommer att se över hur vi kan göra köket och våra städrutiner på förskolan kemikaliesmarta.

VARFÖR

Oönskade kemikalier kan hamna i maten på olika sätt, till exempel vid odling och djuruppfödning, produktion, tillagning eller servering. Barn är extra utsatta eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade. En hel del oönskade kemikalier samlas i dammet. Genom att tänka igenom våra städrutiner och inköp av städprodukter kan vi minska mängden miljö- och hälsofarliga ämnen som barnen kommer i kontakt med.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 FORTS.

INSPIRATION

HUR

Vi kommer att samarbeta med kök och städ på förskolan och gå igenom våra rutiner, produkter och material. Vi lär oss om olika miljömärkningar på produkter. Tillsammans med barnen kommer vi i mindre grupper att väcka intresse för var maten kommer ifrån och vad den kan innehålla för olika ingredienser. Vi kommer även att arbeta med odling.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Barnen är delaktiga och involveras genom de olika aktivitetskorten som tillhör materialet *Kemikaliesmart förskola*.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om hållbar utveckling och de globala målen och välj det som passar.

AKTIVITETSTIPS

Till denna resa har vi utgått från materialet *Kemikaliesmart förskola*. Till materialet tillhör olika uppdrag och aktivitetskort samt tips på hur man kan involvera vårdnadshavare, en smart-lista samt affisch med alla uppdrag. Du kan använda dig av hela materialet men här kommer även tips på vad som passar till de olika utvecklingsområdena i resan. Vi vill även passa på att tipsa om vårt material SMULLE som handlar om lek och lärande med biologisk mångfald som passar till ert arbete med gården.

UTVECKLINGSMRÅDE 1 "KEMIKALIESMARTA LEKSAKER"

Uppdrag och aktivitetskort

- Uppdrag: 1, 2, 3
- Aktivitetskort: 1, 2, 3

UTVECKLINGSMRÅDE 2 "KEMIKALIESMART GÅRD"

Uppdrag och aktivitetskort

- Uppdrag 10
- Aktivitetskort 10

UTVECKLINGSMRÅDE 3 "KEMIKALIESMART KÖK OCH STÄD"

Uppdrag och aktivitetskort

- Uppdrag 4, 6, 9
- Aktivitetskort 4, 6, 9

AKTIVITETSTIPS FORTS.

ÖVRIGA TIPS

FILM

- **Kemikaliekunskap.** Har du koll på det här med kemikalier? Var de finns och om de är farliga? Titta på den här kortfilmen och få koll: https://www.youtube.com/watch?v=_FW5Bqyc6lg
- **Är du en fena på sopsortering?** Att sortera rätt är kemikaliesmart! Hur skulle du sortera de här kluringarna? Testa dina kunskaper med den här filmen: <https://www.youtube.com/watch?v=bbxWQ00meYs>
- **Vad är kemikaliesmart på förskolan?** Vad ska ni rensa bort och vad ska ni behålla? Här får ni tips! <https://www.youtube.com/watch?v=5dW9vppCw4o>
- **Trött på slajm? Testa clay!** Mer kemikaliesmart än lim och rengöringsmedel. Se recept på clay här: <https://www.youtube.com/watch?v=50QzRdqNYKU>

SMULLE

SMULLE står för Samverkan för Mångfunktionella Utemiljöer för Lek, Lärande och stärkta Ekosystemtjänster. Det är ett material som vi tagit fram i samverkan med Jönköping University och där du hittar tips på hur man till exempel kan anlägga en äng, skogsträdgård eller skapa platser för vila på gården. Hsr.se/smulle